

Evoluția calității portofoliului de credite al băncilor din România

Rodica Popa

Banca Națională a României

București, 31 martie 2010

Obiective:

- *prezentarea dinamicii creditelor neperformante în România și în context european;*
- *precizări cu privire la practicile metodologice.*

Precizări metodologice

În analizele de stabilitate financiară, Banca Națională a României utilizează două definiții:

Definiția contabilă: *Reglementarea contabilă conformă cu directivele europene, aplicabile instituțiilor de credit, instituțiilor financiare nebancale și fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar din 19.12.2008, cu modificările și completările ulterioare, definește creanțele restante și îndoielnice:*

Creanțele restante sunt definite ca fiind: „*Creanțele din titluri și creanțele asupra debitorilor, precum și dobânzile aferente, nerambursate la scadență, respectiv neîncasate la scadență*” și se înregistrează în conturile “*Creanțe restante*” și “*Dobânzi restante*”;

Creanțele îndoielnice sunt definite ca fiind „*Creanțele din titluri, creanțele asupra debitorilor, creanțele restante, precum și dobânzile aferente, trecute în litigiu*” și se înregistrează în conturile “*Creanțe îndoielnice*” și “*Dobânzi îndoielnice*”.

Definiția prudențială se bazează pe prevederile *Regulamentului B.N.R. nr.3/2009 privind clasificarea creditelor și plasamentelor, precum și constituirea, regularizarea și utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit*, cu modificările și completările ulterioare, care impune clasificarea creditelor acordate clienței din sectorul nebanca în următoarele categorii: standard, în observație, substandard, îndoielnic și pierdere.

Art. 4 din regulament precizează faptul că, în cadrul procesului de clasificare a creditelor, **băncile aplică simultan următoarele criterii: (i) serviciul datoriei; (ii) performanța financiară; (iii) inițierea de proceduri judiciare.** Totodată, pentru asigurarea unei abordări prudente, art.8 din regulament precizează următoarele: “Creditele acordate de către un împrumutător unui debitor și/sau plasamentele constituite la acesta se încadrează într-o singură categorie de clasificare, pe baza *principiului declasării prin contaminare*, respectiv prin luarea în considerare a celei mai slabe dintre categoriile individuale de clasificare”.

Metodologia clasificării creditelor și constituirii provizioanelor specifice de risc de credit

- instituțiile de credit încadrează debitorii din afara sectorului instituțiilor de credit în categorii de performanță financiară, care se notează de la A la E, în ordinea descrescătoare a calității acestora;
- evaluarea performanței financiare a unui debitor, *persoană fizică*, se realizează potrivit criteriilor stabilite de instituțiile de credit prin norme interne, pornindu-se de la procedura de clasificare a clienței pe categorii de risc de nerambursare, elaborată de acestea;
- evaluarea performanței financiare a unui debitor, *persoană juridică*, din afara sectorului instituțiilor de credit se realizează potrivit normelor interne ale instituțiilor de credit, pe bază de punctaj atribuit unor factori cantitativi și calitativi;
- **factorii cantitativi** se referă în principal la următorii indicatori: lichiditate, solvabilitate, profitabilitate și risc, inclusiv riscul valutar. Indicatorii menționați se calculează pe baza datelor cuprinse în situațiile financiare ale debitorului;
- **factorii calitativi** se referă cel puțin la aspecte legate de modul de administrare a entității analizate, de calitatea acționariatului, de garanțiile primite (altele decât cele care sunt acceptate la diminuarea expunerii față de debitor), de condițiile de piață în care aceasta își desfășoară activitatea;
- în cazul în care instituțiile de credit se găsesc în imposibilitatea de a evalua performanța financiară a unui debitor, persoană juridică, din afara sectorului instituțiilor de credit, aceasta se încadrează direct în categoria E;
- pe perioada cuprinsă între două întocmiri ale situațiilor financiare, se menține ultima categorie de performanță financiară determinată.

Criteria de încadrare pe categorii de clasificare pentru expunerile din credite, înregistrate de instituțiile de credit față de debitorii din afara sectorului instituțiilor de credit

\ \ Performanța financiară Serviciul \ \ datoriei \ \	A	B	C	D	E	
0-15 zile	Standard/ /Pierdere	În observație/ /Pierdere	Substandard/ /Pierdere	Îndoielnic/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	Nu s-au inițiat proceduri judiciare S-au inițiat proceduri judiciare
16-30 de zile	În observație/ /Pierdere	Substandard/ /Pierdere	Îndoielnic/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	
31-60 de zile	Substandard/ /Pierdere	Îndoielnic/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	
61-90 de zile	Îndoielnic/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	
minimum 91 de zile	Pierdere/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	Pierdere/ /Pierdere	

Sursa: **Regulament BNR nr. 3 din 19/03/2009** privind clasificarea creditelor și plasamentelor, precum și constituirea, regularizarea și utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit

Metodologia clasificării creditelor și constituirii provizioanelor specifice de risc de credit

- reglementarea prudentială stabilește coeficienții de provizionare pentru fiecare categorie de clasificare;
- coeficienții de provizionare sunt mai mari pentru creditelor acordate debitorilor expuși la riscul valutar:

Categorii de clasificare a creditelor/plasamentelor	Coeficienți de provizionare	Credite înregistrate în valută sau indexate la cursul unei valute, acordate debitorilor, persoane fizice, expuși la riscul valutar	Credite*/plasamente [*] altele decât cele din coloana precedentă]
	Standard		0,07
În observație		0,08	0,05
Substandard		0,23	0,2
Îndoielnic		0,53	0,5
Pierdere		1	1

Diferențe între metodologia contabilă și cea prudențială

1) criteriile de clasificare utilizate:

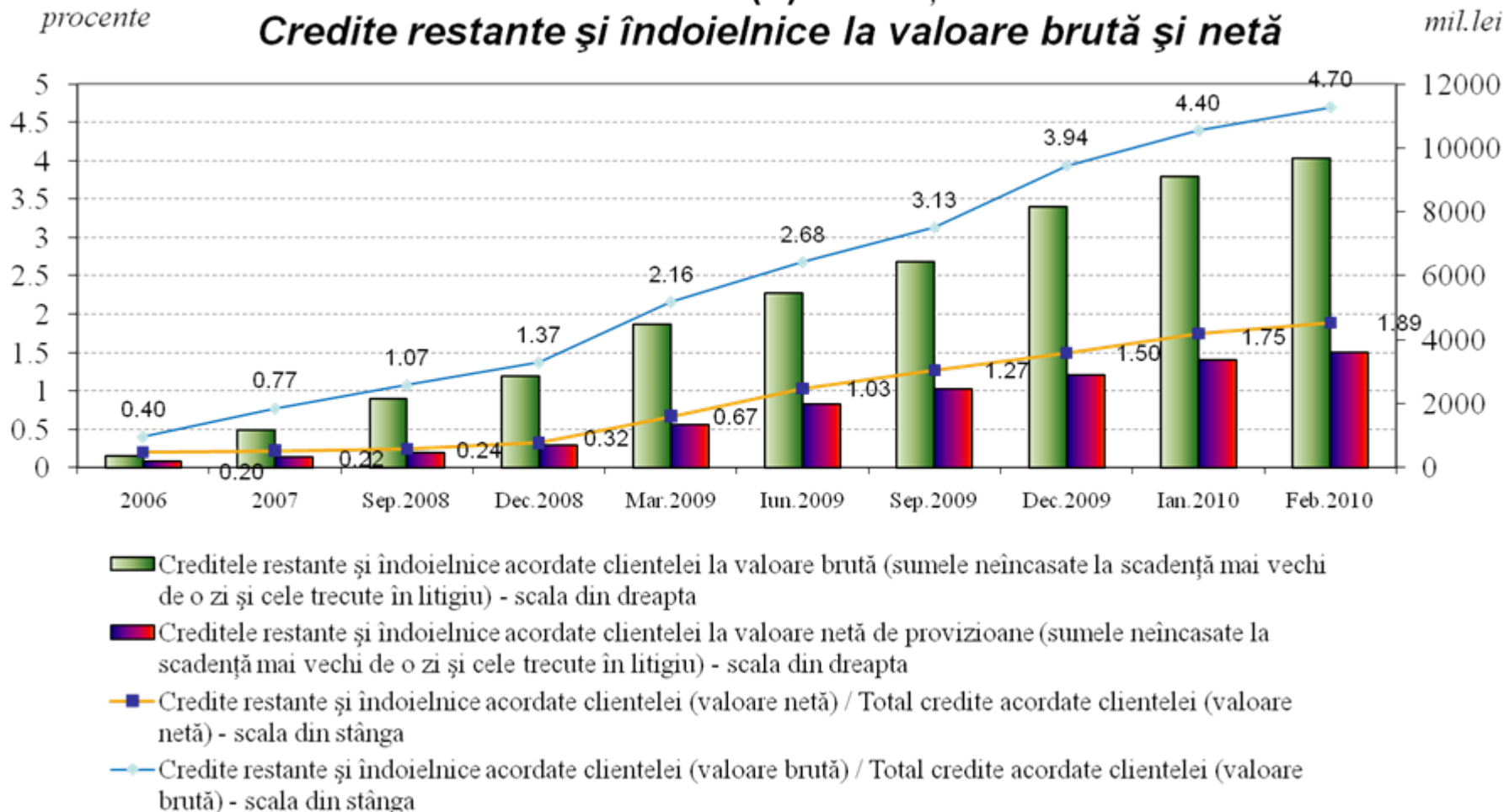
- metodologia prudențială utilizează patru criterii:
 - serviciul datoriei
 - inițierea de proceduri judiciare împotriva debitorului sau creditului
 - performanța financiară a debitorului
 - criteriul declasării prin contaminare
- metodologia contabilă utilizează două criterii:
 - serviciul datoriei
 - inițierea de proceduri judiciare împotriva debitorului sau creditului

2) volumul creditului considerat restant:

- metodologia prudențială ia în calcul întregul sold al creditului și dobânzilor aferente, chiar dacă numai 1 – 3 rate sunt restante.
- metodologia contabilă ia în calcul numai ratele efectiv restante (neachitate la scadență); ratele care sunt scadente în viitor sunt considerate curente;

Calitatea activelor (1) - definiție contabilă

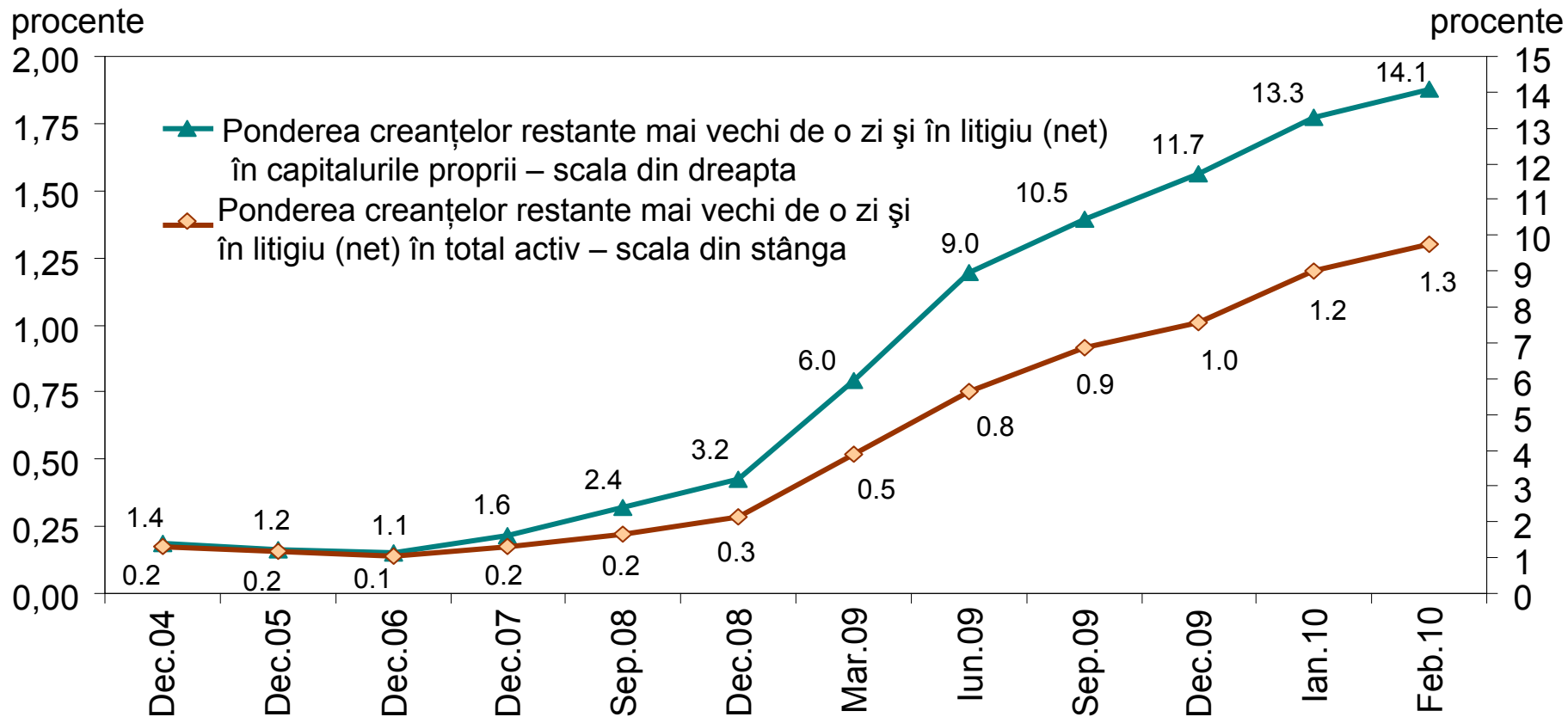
Credite restante și îndoielnice la valoare brută și netă

Sursa: Banca Națională a României

Calitatea creditelor (3) - definiție contabilă

Creanțe restante și îndoielnice în capitaluri proprii și în active

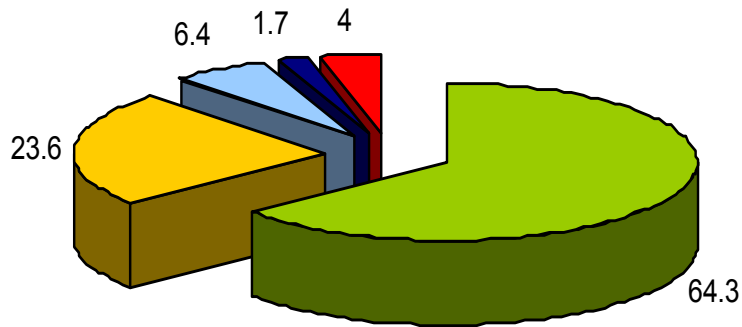

Sursa: Banca Națională a României

Calitatea creditelor* (1) – definiția prudențială Credite și dobânzi clasificate

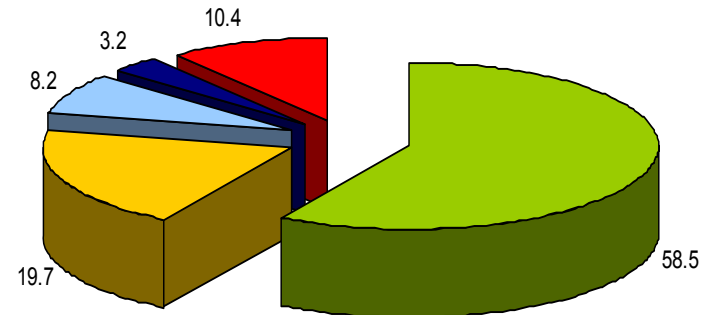
Decembrie 2008

procente

Februarie 2010

procente

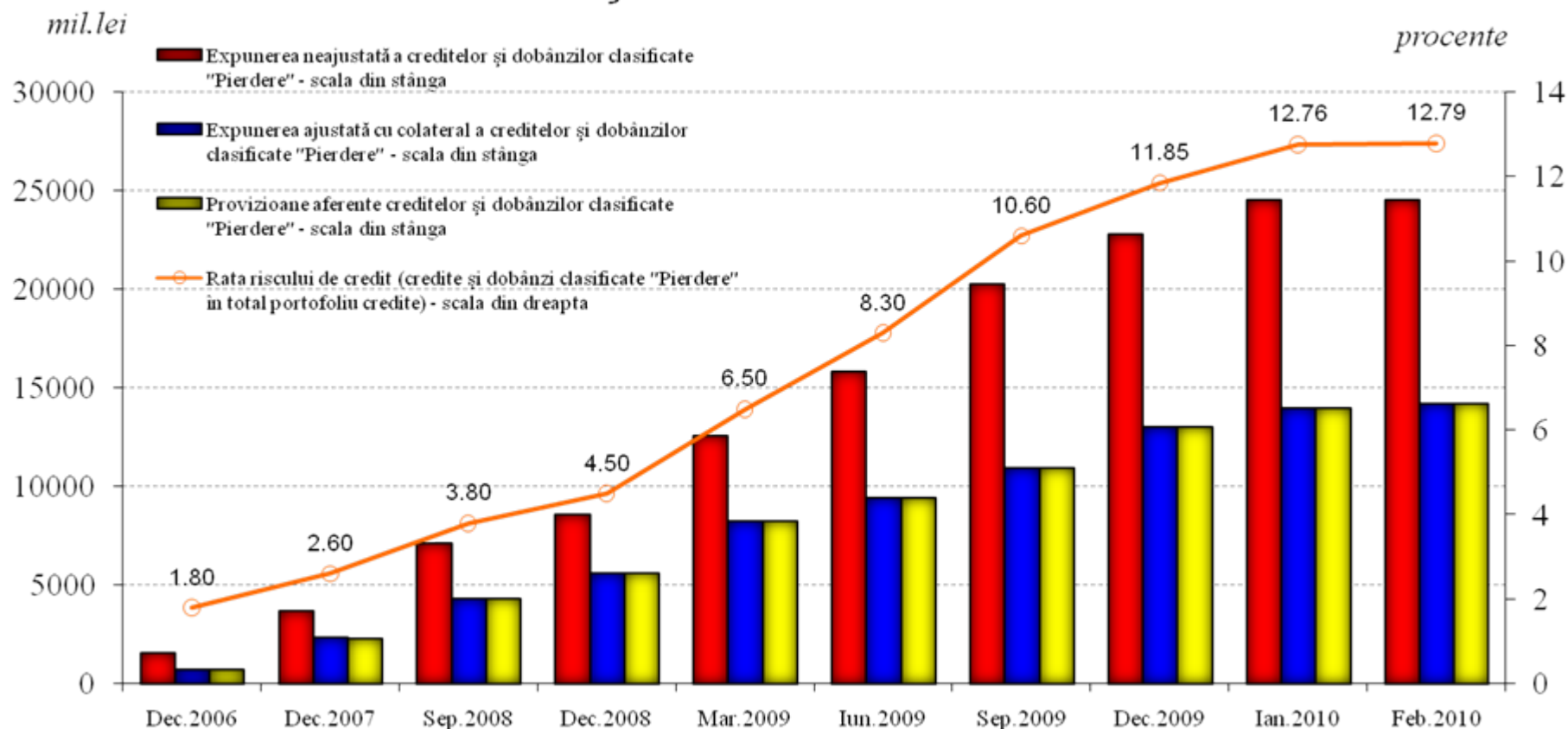
■ Standard ■ Observație ■ Substandard ■ Îndoielnic ■ Pierdere

Sursa: Banca Națională a României

*Credite acordate clienților bancari și nebancari, investiții în alte bănci și dobânzile aferente, inclusiv elementele extrabilanțiere.

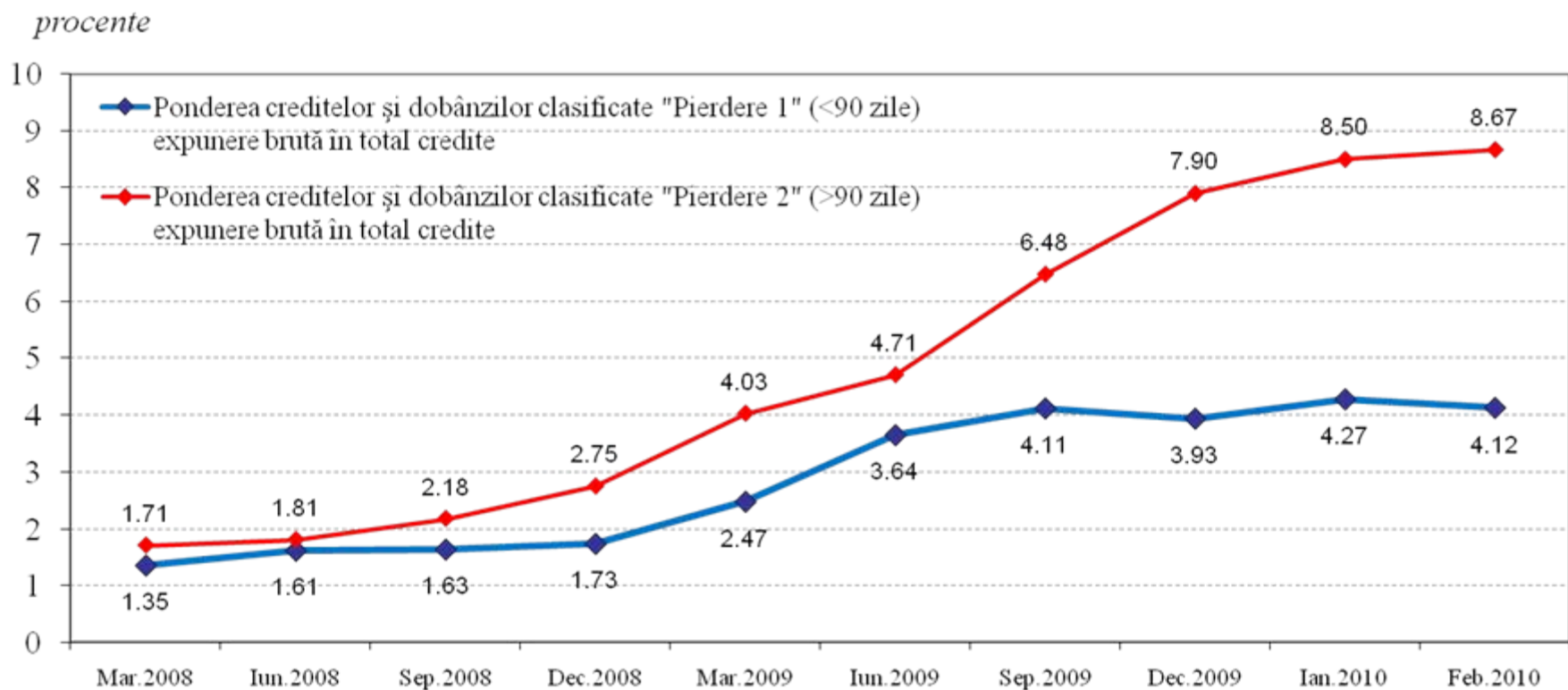
Calitatea creditelor (2) - definiție prudențială

Credite și dobânzi clasificate "Pierdere"

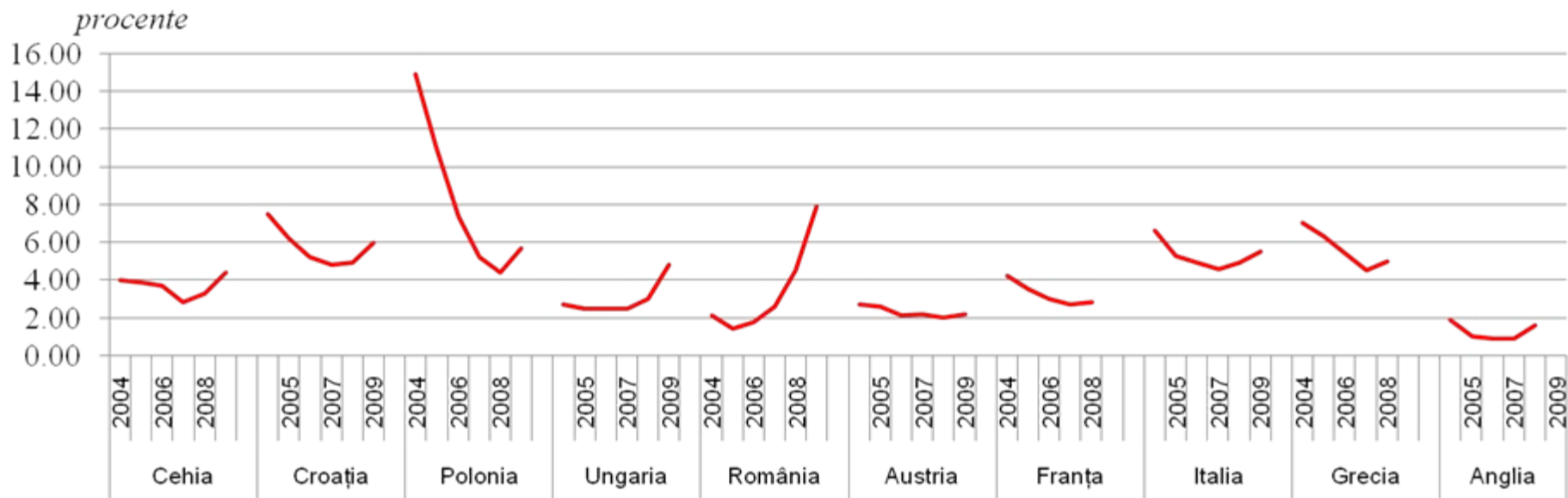
Sursa: Banca Națională a României

Calitatea creditelor (3) - definiție prudențială Credite și dobânzi clasificate în "Pierdere 1" și "Pierdere 2"

Sursa: Banca Națională a României

Calitatea creditelor * (4) – definiția prudentțială - în context european – Credite neperformante în total portofoliu

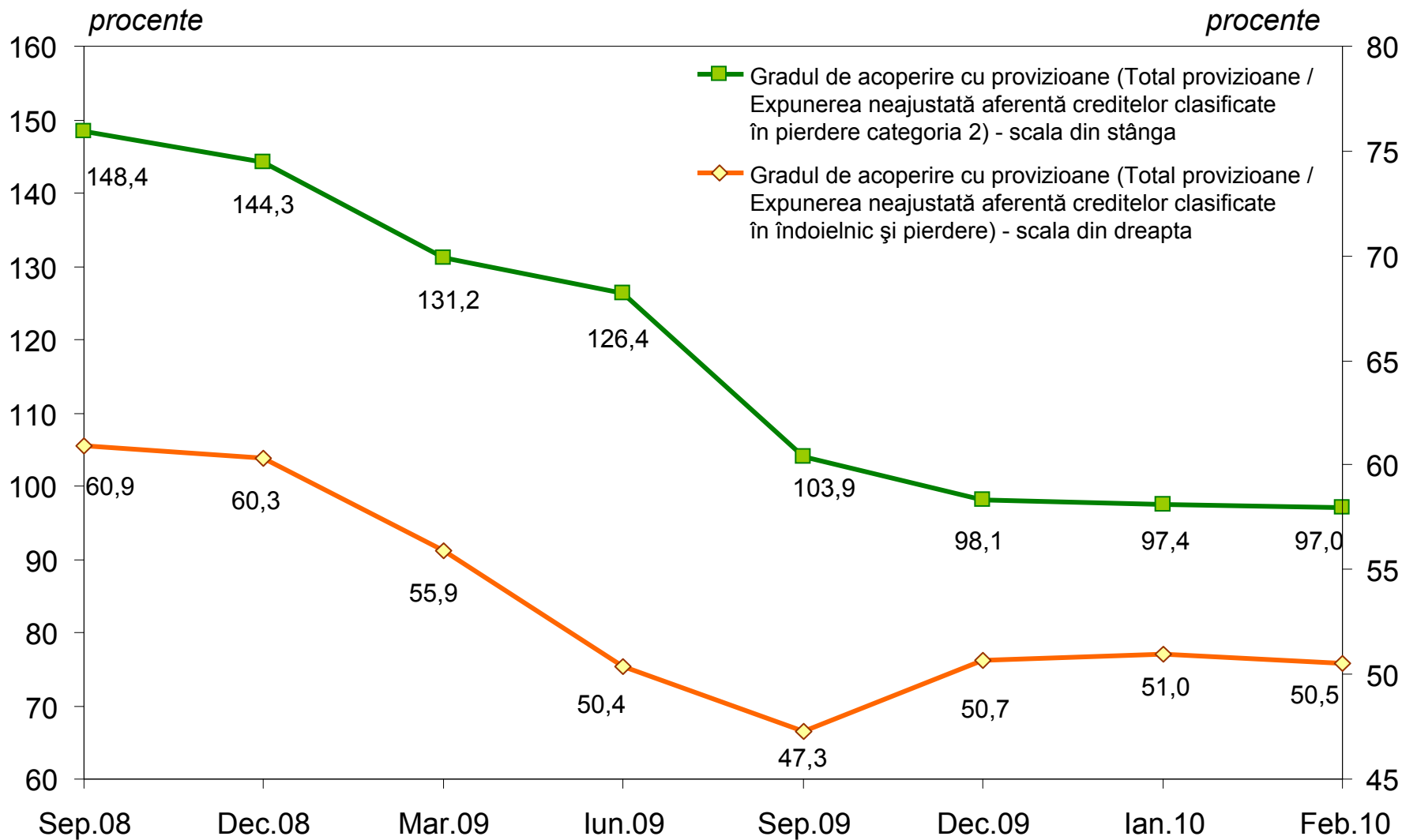

* Credite neperformante în total portofoliu

Sursa: Global Financial Stability Report October 2009

- pentru România, indicatorul ales pentru comparație este reprezentat de proporția creditelor și dobânzilor clasificate în "Pierdere 2", restante mai mult de 90 zile și / sau pentru care au fost inițiate proceduri judiciare în total portofoliu credite. La baza clasificării au stat următoarele criterii: serviciul datoriei, performanța financiară a debitorului și principiul declasării prin contaminare.

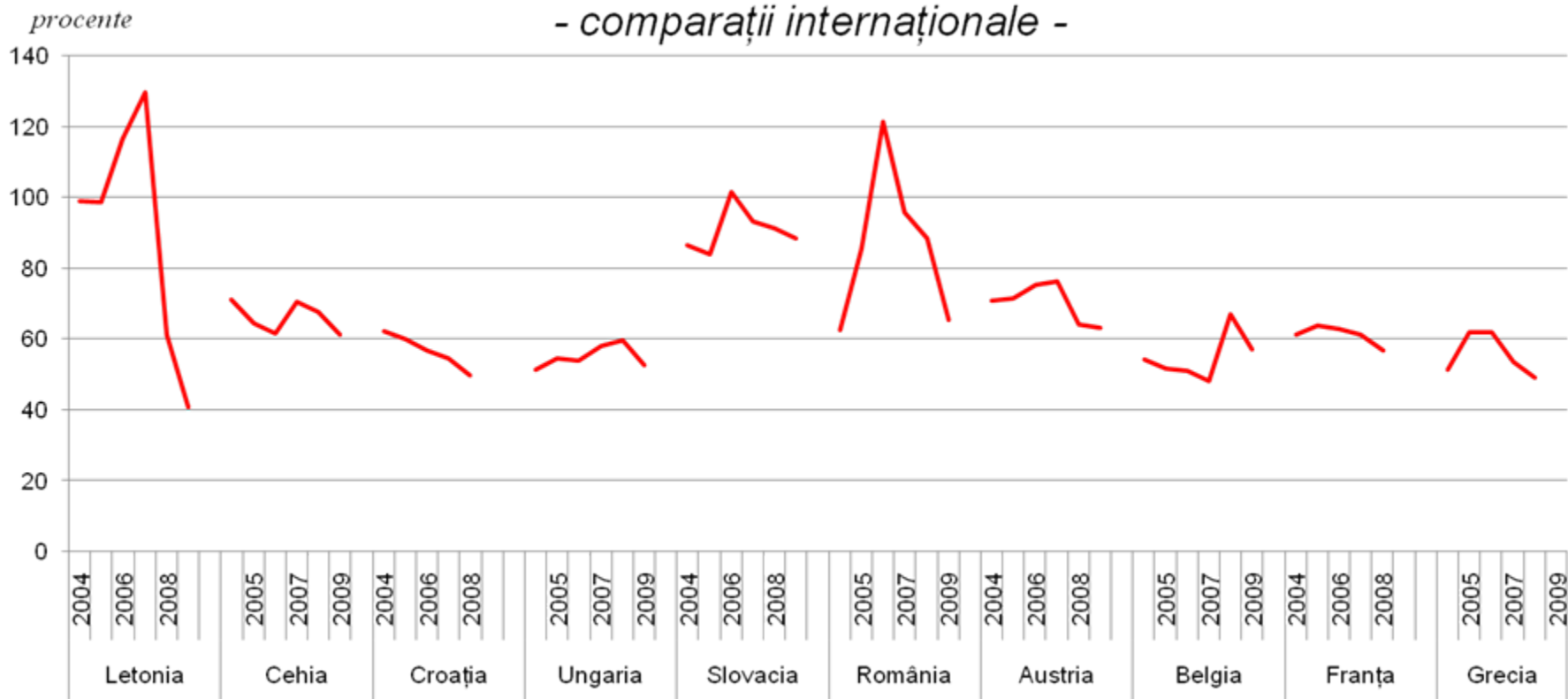
Gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante

Sursa: Banca Națională a României

Gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante

- comparații internaționale -

Sursa: Global Financial Stability Report October 2009

- în cazul României, s-a utilizat indicatorul calculat ca raport între nivelul total al provizioanelor și suma expunerii brute a creditelor și dobânzilor clasificate în categoria „Pierdere”.